

Alkoholin käyttö matkustaja-aluksilla

Lis-Marie Kruse

Erikoisympäristö — alkoholin käyttö — kontrolli

Tämän tutkimuksen lähtökohtana oli tulihallituksen tarve saada selvyyttä alkoholin käytöstä erikoisolosuhteissa. Julki-suudessa on esitetty runsaasti väitteitä erityisesti nuorten alkoholin käytöstä matkustaja-aluksilla. Aluksia on kutsuttu uiviksi ravintoloiksi. On väitetty, että alkoholi virtaa, matkustajat ovat juovuksissa ja kontrolli on olematonta.

Tutkimuksen tavoitteen muotoiluissa oli otettava huomioon alusmatkailun erikoisluonne: aluksen muodostama tarkoin rajattu alue, jonka rajojen sisäpuolella ihmisten on pysyteltävä tietty aika, ja tarjolla on erityisen halpaa alkoholia heidän nautittavakseen. On selvää, että tällaisessa tilanteessa kontrolli on hyvin tärkeää, joskin sen toimeenpano saattaa olla ongelmallista. Tämän vuoksi tutkimuksen tavoitteena olikin selvittää paitsi matkustajien käyttäytymistä ja alkoholin käyttöä, myös viranomaisten ja varustamoiden antamia ohjeita sekä niiden noudattamista käytännössä.

Tutkimuksen vaiheet

Tutkimus suoritettiin kahdessa osassa. Ensimmäisen osan muodosti kysely, jonka avulla kerättiin taustatietoja Suomen ulkomaan liikenteen aluksista vuonna 1973. Taustatiedot muodostivat perustan

havainnointitutkimukselle, joka rajattiin käsittämään pelkästään Suomen ja Ruotsin välisiä reittejä, koska yli 90 % kaikista Suomesta laivalla ulkomaille matkustavista käyttää niitä. Lisäksi tutkittiin vain normaaleja matkoja, ei tilausmatkoja tai ristelyjä.

Havainnointimatkoja tehtiin vuonna 1974 yhteensä 32 kaikkina vuodenaikoina. Valtaosa matkoista tehtiin keskellä viikkoa. Yömatkoja kertyi yli kaksi kertaa enemmän kuin päivämatoja.

Alkoholinkulutustilastoja

Alkoholin kulutuksella tarkoitetaan sekä kioskimyyntiä että ravintola-anniskelua. Alkoholin kulutuksen rakenne laskettiin kyselyn perusteella väkevien juomien, viinien ja oluen osalta kesällä ja talvella erikseen (taulukko 1). Määrät on ilmoitettu litroina matkustajaa kohti.

Kulutus on kaikkien juomien osalta kesällä pienempi kuin talvella. Tämä liittyy ilmeisesti kesän ja talven matkustajarakenteen eroihin (ks. s. 311). Juomaryhmien tarkastelu osoittaa, että väkevät juomat tekevät kauppansa ylivoimaisesti parhaiten. Valtaosa eli 88 % väkevien juomien kulutuksesta on kuitenkin kios-

Taulukko 1. Alkoholijuomien kulutus juomaryhmittäin matkustajaa kohti vuonna 1973, litraa

juomaryhmä	kesä	talvi	yhteensä
väkevät juomat	0,44	0,50	0,47
viinit	0,27	0,30	0,28
olut	0,36	0,39	0,38

Tämä artikkeli perustuu tekijän tutkimukseen Erikoisympäristö — alkoholinkäyttö — kontrolli. Havainnointitutkimus matkustaja-aluksista. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseloste no 109, 1977.

kimyyntiä; olut on ilmeisesti laivalla käyttökelpoisempaa.

Seuraavassa asetelmassa esitetään väkevien juomien kulutus varustamoittain matkustajaa kohti vuonna 1973:

varustamo	litraa
Silja-ryhmät	0,48
Viking-ryhmät	0,47
Vaasa—Uumaja	0,51
Birka Line	0,40

Erot eivät ole suuria. Mielenkiintoisin varustamoiden välisistä eroista on se, että Vaasan—Uumajan aluksilla väkevien juomien kulutus on suurin, vaikka reitti on huomattavasti lyhyempi kuin useimmilla Silja- ja Viking-ryhmän aluksilla. Alkoholin kulutus ei siis näytä aina kasvavan laivareitin pituuden mukaan. Kun ottaa huomioon, että Silja-ryhmällä ainoana on risteilijä kohottamassa alkoholin kulutuksen keskiarvoa, voidaan olettaa, että Silja- ja Viking-ryhmän laivoilla alkoholin kulutus on normaalimatkoilla suunnilleen sama. Erityisen ”märkää” varustamo ei siis löytynyt.

Matkustajat

Suomen ja Ruotsin välisen reitin aluksilla matkusti vuonna 1973 hieman yli 4 miljoonaa matkustajaa, joista noin puolet (52 %) matkusti kesällä. Kesäkausi käsittää 3—4 kuukautta, joten ruuhka on silloin suuri. Seuraavat tiedot matkustajarakenteesta on kerätty havainnoimalla. Koska matkustajarakenteen vaihtelee kesällä ja talvella, selvityksestä muodostuu pääasiassa vertailu.

Matkustajien eroista kesällä ja talvella on tehty luettelo, joka kuvaa matkustajarakenteessa ilmenevää yleistä tendenssiä, poikkeuksia tietenkin on. (Talvella ovat viikonloput poikkeuksellisia sekä

ikä- että sukupuolijakautumaltaan, jotkut saattavat yhdistää loma- ja liikematkan jne.)

Seuraavassa matkustajarakenteen eroista kesällä ja talvella:

Kesällä

- paljon kansimatkustajia;
- ikäjakautuma: lapsiperheitä, nuoria ja eläkeläisiä;
- sukupuolijakautuma: miehiä ja naisia suunnilleen yhtä paljon;
- matkan syy: loma-/ huvittelumatka;
- harvoin matkustavia;
- eivät kuluta yhtä paljon rahaa kuin talvella matkustavat.

Talvella

- vähän kansimatkustajia;
- ikäjakautuma: keski-ikäisiä, vain muutama lapsi tai nuori;
- sukupuolijakautuma: valtaosa miehiä (paitsi viikonloppuisin);
- matkan syy: liikematka, työ-/ huvittelumatka;
- usein samaa reittiä matkustavia;
- kuluttavat enemmän rahaa kuin kesällä matkustavat.

Koska nämä tiedot on kerätty havainnoimalla, tarkkoja määriä on vaikea saada. Mielenkiintoinen tieto on kuitenkin talven matkustajarakenteen miesvaltaisuus. Kun lisäksi talvella matkustavat kuluttavat enemmän rahaa kuin kesällä matkustavat, tiedämme ketkä suurelta osin tukevat (alkoholin kulutuksen avulla) halpoja matkoja: keski-ikäiset tai nuorempaa keski-ikää edustavat miehet ja usein firman rahoilla.

Havaintojen mukaan nuoria on kesällä suunnilleen neljäsosa tai kolmasosa matkustajista. Vain noin viidesosa näistä on alle 18-vuotiaita, ja he ovat pääasiassa vanhempiensa seurassa.

Alusten anniskelualueet

Alus muodostaa sosiaalisen ja fyysisen ympäristön, jossa matkustajat liikkuvat. Tämä fyysinen ympäristö synnyttää tiettyjä toimintoja, ja koska alus on tarkoin rajattu alue, matkustajien on tyydyttävä niihin toimintoihin ja palveluihin, joita

¹ Karmakallio, Timo & Pyrrö, Leena: Turistinen alkoholinkulutus. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseloste no 66, 1973.

matkan aikana on tarjolla.

Jos haluaa kuvata matkustajien toimintoja aluksella, on siis parasta aloittaa fyysisen ympäristön kuvauksesta, tässä tapauksessa lähinnä anniskelualueista. Vaihtoehtoja ei juuri ole: ravintoloita, kahviloita ja baareja on niin monta kuin alukseen mahtuu. Taustatietojen mukaan anniskelupaikkoja on keskimäärin 57 %:lle matkustajista, kun taas muita kuin anniskelupaikkoja on vain keskimäärin 7 %:lle matkustajista. Lähinnä istumasonki "lentokonetuoleineen" sekä aulat ja niiden muutamat istuinpaikat ovat alueita, joissa ei ole anniskelua. Tutkimuksessa on keskitytty vain neljän yleisimmän anniskelualueen kuvaukseen. Nämä ovat: kafeteria, ruokasali/ravintola, tanssi-/oleskelusalonki ja yöklubi/disko.

Vaikka kaikilla näillä anniskelualueilla tarjotaan alkoholia, ne kuitenkin eroavat toisistaan monessa suhteessa; aukioloajat vaihtelevat ja ihmisten toimintamahdollisuudet ovat niissä erilaiset.

Reitti kafeteria—tanssisalonki—yöklubi merkitsee toimintojen nopeaa rajoittumista illan kuluessa. Kafeteria on monitoimipaikka, vaikka siellä ei tanssia olekaan. Tanssisalongissa saattaa vielä jutella ja juoda kahvia alkoholin nauttimisen ja tanssimisen lisäksi. Yöklubissa toiminnat rajoittuvat pelkkään "iskemiseen" ja/tai juomiseen. Jyskyttävä ja äänekkäs musiikki tekee keskustelun miltei mahdottomaksi. (Ruokasali, jolla on aivan oma "juhliiva" asiakaspiirinsä, on rajoittanut toimintansa pelkkään ruokailuun ja muodostaa näin ollen aivan oman luokkansa.)

Huomaa selvästi, etteivät toiminnat ole sattumanvaraisia, vaan mm. fyysisen ympäristön ja ilmapiirin synnyttämiä. Ilmapiiriin vaikuttavat paikan koko, valaistus, musiikki ja sen laatu, palvelutaso jne. Ilmapiiriä on kuvattu määrittelemällä paikka kotoiseksi tai yleiseksi. Tämä määritelmä vaikuttaa mm. sisääntuloihin, paikan valintaan sekä alkoholin käyttöön: kafeteriassa, "kodin korvikkeessa", juodaan harvemmin ja miedompia laatuja, tanssisalongissa ja yöklubissa useammin ja vahvempia laatuja. Suosituin ruoka-

juoma kafeteriassa on olut, monet juovat pelkästään sitä. Ruokasalissa juodaan paitsi "teräviä", myös viiniä useammin kuin kafeteriassa.

Tanssiminen ja tutustuminen

Muihin ihmisiin tutustuminen on suosittu tapa kuluttaa aikaansa laivamatkalla. Kontaktintarvetta on kaikilla ihmisillä, ja laivassa on helpompaa päästä juttusille kenen kanssa tahansa; ihmiset näyttävät olevan avoimempia ja helpommin lähestyttävissä kuin maissa. Tähän vaikuttaa osaksi aluksen erikoinen ilmapiiri. Ulappa on kuin ei-kenenkään maata, ihmiset jättävät arkihuolensa ja statuksensa maihin. Yhteisymmärrystä lisää se, että ollaan sekä kuvaannollisesti että tosiasiallisesti "samassa paatissa".

Harvoin on näin edullinen tilaisuus tutustumiseen ja kanssakäymiseen vastakkaisen sukupuolen kanssa: saman katon alla on ravintola, tanssipaiikka ja hotelli. Sopivat määrät halpaa alkoholia edistävät aloitteentekoa ja vapauttavat tunnelmaa. Vastakkaiseen sukupuoleen tutustumisella saattaa myös olla hillitsevä vaikutus alkoholin käyttöön. Epävarmuus ja epäonnistuminen kuitenkin usein lisäävät alkoholin käyttöä ja/tai aggressiivisuutta.

Koska alusten tanssipaikoissa on talvela useimmiten miesenemmistö, tilanne voi muodostua lievästi hysteeriseksi, kun miesten on "tapeltava" muutamasta naisesta. Kaikille ei riitä naisseuraa, ja lohtu löytyy helposti lasista. "Saaliin" haaliminen saattaa myös johtaa tosi tappeluihin miesten kesken. Vaikka samanlaisia tilanteita syntyy kaikkialla yöklubeissa, matkustaja-aluksilla nämä kuitenkin kärjistyvät. Matkustajat eivät voi lähteä muualle koettamaan onneaan. Aggressiota ehkä lisää se seikka, että "iskemisen" onnistumisen kannalta tärkeät puitteet ovat niin selvästi esillä, ja näin ollen epäonnistuminen tuntuu erityisen katkeralta.

Kaikki aluksen tanssipaikoissa kävijät eivät tietenkään käy niissä pelkästään

iskemisasikeissa; he haluavat vain tanssia, rentoutua ja nauttia matkan antimista. Selvää kuitenkin on, että tilanne on erityisen suotuista ystävyyden tai romanssin alkamiselle. Ihmiset puhuvat avoimemmin ja oppivat tuntemaan toisensa lyhyemmässä ajassa kuin maissa, jossa ympäristön paineet ja käyttäytymisen kaavat viivyttävät tutustumisen edistymistä tai estävät sen kokonaan.

Status ja liikkumavapaus

Koska aluksella kaikkea ei voi tehdä samalla anniskelualueella, seurauksena on liikehdintä. Ihmisten reitit ovat hie- man erilaisia, niihin vaikuttavat henkilön ikä, varallisuus ja maku.

Myös aluksessa olijoiden eri asema tai status vaikuttaa siihen, missä ja miten pitää olla. Henkilökuntaan kuuluvat liikkuvat aivan eri ympyröissä kuin matkustajat. Vaikka henkilökunta kulkee työnsä puolesta matkustajien parissa, se ei saa vapaa-aikanaan liikkua matkustajille tarkoitetuissa tiloissa. Henkilökunnalla on omat tilansa laivan pohjaosassa, omat hytit, omat ruokailutilat jne. Matkustajat ja henkilökunta ovat tällöin melkein täysin eristetyt toisistaan.

On kuitenkin eräs matkustajaryhmä, jonka asema on jossakin tavallisten matkustajien ja henkilökunnan välimailla. Rekka-autonkuljettajat eivät kuulu henkilökuntaan, mutta monet seikat viittaavat siihen, ettei heitä tavallisiksi matkustajiksikaan voi katsoa. Heillä on useimmissa aluksissa omat hytit, he käyttävät eri saunaa kuin muut matkustajat, ja usein heille on katettu erikseen pöytä kafeteriaan, jossa ruoka on edullisempaa.

Näyttää myös siltä, että rekka-autonkuljettajat samastuvat enemmän henkilökuntaan kuin matkustajiin. Kuljettajat seurustelevat paljon henkilökunnan kanssa sen tiloissa. Koska matkoja kertyy useampia viikossa ja samoilla aluksilla, heillä on ollut hyvää aikaa ystävystyä henkilökunnan kanssa. Mikään ei kuitenkaan estä rekka-autonkuljettajia vapaasti liikkumasta kaikissa yleisissä matkus-

tajille tarkoitetuissa tiloissa. Tätä tilaisuutta käytetäänkin hyväksi nimenomaan silloin, kun halutaan mennä "ulos" juhlimaan ja iskemään naisia. Näissä tiloissa tanssiminen ja tutustuminen ovatkin — syömisen ohella — ainoita luvallisia ajanviettomahdollisuuksia. Kuljettajat eivät voi juoda alkoholia, koska seuraavana aamuna on oltava raitis ja virkeä ajoon lähdetessä. Kaikki eivät kuitenkaan pysty välttämään kiusausta. Viranomaisillekin ongelma näyttää olevan tuttu. Ratsioita pidetään silloin tällöin; autonkuljettajat joutuvat puhalluskokeeseen ennen autoon astumistaan.

Anniskelualueet ja kontrolli

Havaintojen mukaan "kodin korvikkeessa" eli kafeteriassa ei juoda kovin paljon alkoholia, ja se vähäkin juodaan yleensä ruokailun yhteydessä. Monet eivät juo alkoholia lainkaan. Lapsiperheiden läsnäolo ja yleensä kotoinen ilmapiiri saattavat vaikuttaa rajoittavasti alkoholin käyttöön.

Ruokasalissa alkoholin käyttö liittyy ruokailuun, jolloin saatetaan ottaa montakin "terävää" oluen ja viinin ohella. Koska oleskeluaika ruokasalissa on kuitenkin rajoitettu, ei kovasti päihtyneitä ole. Näin ollen juopuneiden oleskelu ja heidän kontrolloiminen rajoittuvat pääasiassa tiettyihin anniskelualueisiin: tanssalonkiin ja yöklubiin, joissa ei ruokailla. On tietenkin aluksen kannalta edullista, että kontrolloiminen on paikallisesti rajattua; valvontatoimet helpottuvat.

Voisi kuvitella, että nuoret, jotka eivät vielä tunne omia reaktioitaan ja alkoholinsietokykyään, olisivat päihtyneiden keskuudessa enemmistönä. Näyttää kuitenkin siltä, että keski-ikäiset miehet puolustavat tässä suhteessa hyvin paikkaansa.

Vaikka suurin osa aluksen anniskelualueilla pitempään viihtyvistä matkustajista on jossain määrin alkoholin vaikutuksen alaisena, selvästi päihtyneiden osuus kaikista matkustajista jää alhaiseksi (noin 1 %:n vaiheille). Selvästi päihty-

neiksi katsottiin kaikki, joilla oli ilmeisiä tasapainovaikeuksia ja jotka sammuiivat pöytään.

Kontrollia harjoittava osapuoli

Matkustaja-aluksen päälliköllä (kapteenilla) on ylin käskyvalta kaikissa järjestyksenpitoasioissa. Hän voi siirtää järjestyksenpitoon liittyviä tehtäviä edelleen joko erityisille järjestysmiehille tai miehistön vakinaisille jäsenille, joilla on silloin — tehtävänsä puitteissa — samat valtuudet kuin päälliköllä. Kapteenin valtuuttamaa kontrollointia saattaa siis harjoittaa melkein kuka tahansa henkilökunnan jäsen. Tämä ehkä selittää sen, ettei järjestysmiehiä kovin usein matkoilla havaittu. Poikkeuksia kuitenkin on; kesällä ja joskus viikonloppuina saattoi huomata järjestysmiehen seisovan tanssisalongin tai yöklubin ovella.

Taustatietoja tutkittaessa saatiin tietää, missä määrin järjestysmiehiä palkataan aluksille. Niiden mukaan lyhyimmillä matkoilla ei ole lainkaan järjestysmiehiä. Pari alusta ilmoitti, että järjestysmiehiä on tarpeen vaatiessa. Kuudella aluksella on vain yksi järjestysmies. Näistä kuudesta kaksi on pitkän reitin matkustajia. Muilla aluksilla on vähintään kaksi järjestysmiestä sekä talvella että kesällä (taulukko 2).

Kuudella aluksella on kesällä yksi järjestysmies enemmän kuin talvella, ja yhdellä aluksella yksi enemmän viikonloppuina kuin arkena. Jos oletetaan, että järjestysmiehiä on samassa suhteessa kuin heitä tarvitaan, järjestys on ilmeisesti huonoin melko pitkällä matkalla (ei kuitenkaan pisimmällä), yöllä, kesällä ja viikonloppuisin.

Taulukko 2. Alusten jakaantuminen palkattujen järjestysmiesten lukumäärän mukaan vuonna 1973

järjestysmiehiä	aluksia
vähintään kaksi	12
vähintään yksi	6
järjestysmies tarpeen vaatiessa	2
ei lainkaan järjestysmiehiä	6

Aluksista kahdella kolmasosalla on vähintään yksi järjestysmies. Jos siis ei näe järjestysmiehiä aluksella, se ei vielä merkitse sitä, etteikö heitä siellä olisi. Järjestysmiesten näkymättömyys saattaa johtua hienotunteisuudesta matkustajia kohtaan. Virkapukuinen järjestysmies ehkä vakavoittaisi liiaksi huoletonta tunnelmaa. Henkilökunnan jäsen voi huomattomammin harjoittaa kontrollointia matkustajien keskuudessa. Tämän vuoksi järjestysmiehet ilmestyvät matkustajien pariin vasta, kun tarve vaatii.

Kontrollin toteuttaminen

Havaintojen mukaan kontrolli vaihtelee ja on usein epäjohdonmukaista samankin anniskelualueen piirissä. Ikärajoja on vaikea arvioida silmämääräisesti, ja papereita kysytään vain harvoin. Kontrollin harjoittaminen ei määräydy humalan asteen vaan yleisen häiriöasteen mukaan; saa olla humalassa, jos ei häiritse muita — joskus silloinkin. Nukkuminen pöydässä saatetaan hyväksyä, koska asiakas pysyy aloillaan ja on hiljaa.

Vaikka nuoret eivät tunnu olevan sen enempiä juovuksissa kuin monet aikuisetkaan, näyttää kuitenkin siltä, että jotkut toimenpiteet kohdistuvat helpommin heihin. Tämä voi johtua osaksi siitä, että nuoret ovat useimmiten kansimatkustajia eivätkä voi humaltuessaan häipyä hyttiinsä. Koska kyseessä ovat nuoret ihmiset, henkilökunnan ei tarvitse pelätä loukkaavansa vaikutusvaltaista kansalaista esim. karkoittamalla hänet anniskelualueelta. Nuorelle on myös helpompaa sanoa, että nyt loppuu tarjoilu tähän pöytään.

Kontrollitoimenpiteiden vähäinen käyttö anniskelualueilla johtuu varmasti paljolti siitä, että henkilökunnan on hoidettava etupäässä muita tehtäviään eikä ehdi pitää asiakkaita koko ajan silmällä. Heidän tehtävänsä ei olekaan kadehdittava; asiakkaita pitää palvella ystävällisesti, toisaalta on joskus pakko ryhtyä tilyihinkin toimenpiteisiin.

Anniskelualueiden ja myyntipisteiden

kontrollointia verrattaessa huomaa, että kioskimyynnin yhteydessä harjoitettava kontrolli on selvästi tehokkaampaa. Vaikka sekä anniskelualueilla että kioskeissa pyritään myymään mahdollisimman paljon alkoholia, kioskimyyntiä koskevat ohjeet ovat kuitenkin selvempiä; niitä on vaikeampi kiertää. Kioskimyynnin yhteydessä henkilökunnan on myös helpompi olla tarkka, koska sillä ei ole samanlaista palvelevaa roolia kuin anniskelualueilla. Henkilökunnan ja asiakkaan kanssakäyminen on kioskeissa sitäpaitsi hyvin lyhytaikainen. Anniskelualueilla saattaa henkilökunta joutua silmätysten asiakkaan kanssa vielä kontrollitoimenpiteen jälkeenkin, mikä voi tuntua tukalalta.

Kontrollin ristiriitaisuus

On selvää, että itse erikoisympäristö vaikeuttaa kontrollointia. Tällöin on erityisen tärkeää, että ihmiset tulevat toimeen keskenään eivätkä tappele tai rähinöi. On mm. valvottava, että matkustajat liikkuvat vain heille tarkoitetuissa tiloissa. Kontrollointi on siis tärkeää. Samalla se on tällaisessa tilanteessa vaikeaa: ihmisiä ei voi karkoittaa kuten maissa. Säilöön mahtuvat vain pahimmat rähinöitsijät — monessa aluksessa vain yksi kerrallaan.

Tarkka kontrolli on sitäpaitsi ristiriidassa matkustaja-alusten itsestään luoman kuvan ja mainonnan kanssa: ”Tehkää rentouttava laivamatka, pitäkää hauskaa hauskassa seurassa, tutustukaa uusiin ihmisiin. . .”

Kontrolloinnin ristiriita perustuu myös taloudelliseen ongelmaan. Matkustajalukset ovat suuresti riippuvaisia tullittoman alkoholin myynnistä (n. 25 % tuloista). Alkoholia myydäänkin melkein kaikissa mahdollisissa paikoissa ja mahdollisimman paljon. Toisaalta tämä saattaa johtaa kontrollitoimenpiteitä vaativien tilanteiden lisääntymiseen. Suorien kontrollitoimenpiteiden käyttö taas on em. syistä ongelmallista, joten sitä pyritään välttämään.

Epäsuora kontrolli

Vaikuttaa siltä, että suoran kontrollin puutetta pyritään korvaamaan jonkinlaisella epäsuoralla kontrollilla.

Ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä on yrittää saada ihmiset viihtymään ja pysymään tyytyväisinä. Tämän takia matkustajille tarjotaan ”kotoista” vaihtoehtoa ja juhlavampaa anniskelualuetta. Anniskelualueiden erilaiset ilmapiirit ja toimintamahdollisuudet vetävät puoleensa eri ihmisiä.

Ruokasalissa ei tarjoilla kahvia ja konjakkia/drinkkiä, vaan sieltä on pakko siirtyä muualle niitä nauttimaan. Tanssialongissa tarjotaan vain väkeviä, ei viiniä eikä olutta. Tällainen anniskelualueiden ”erikoistuminen” sekä aukioloajat johtavat liikkumiseen. Liikkumisella näyttää olevan kontrolloiva tehtävä. Ihmisiä on helpompi pitää silmällä, jos he liikkuvat tiettyä reittiä. Myöhemmin yöllä valvonta rajoittuu vain pariin tai vain yhteen anniskelualueeseen. Liikkuminen pitää myös ihmiset toimeliaina, aika ei käy pitkäksi ja liikkuminen edistää väljyyden tuntua ja ehkä siten estää matkustajia seikkailemasta luvattomilla alueilla.

Koska ”iskeminen” saattaa vähentää alkoholin kulutusta, henkilökunta katsoo sitä suopeasti. Sitäpaitsi mitä kauemmin kiinnostus pysyy vireillä, sitä kauemmin asiakas pysyy anniskelualueella. Kuitenkin suuri sukupuolivinoutuma matkustajien keskuudessa lisää epäonnistumisen mahdollisuutta ja näin ollen miesten alkoholin käyttöä ja aggressiivisuutta.

Vaikka epäsuora kontrolli tähtääkin pääasiassa matkustajien turvallisuuteen, se samalla usein edistää alkoholin käyttöä. Henkilökunnan suorittama kontrolli on tällöin usein ”nuoralla tanssimista”; samat toimenpiteet saattavat — tilanteen hivenen muuttuessa — lisätä sekä alkoholin käyttöä että suorien kontrollitoimenpiteiden tarvetta.